

Rahandusministri määruse “Statistiliste andmete esitamine erinevate makseviisidega seotud pettuste kohta” muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse (edaspidi *MERAS*) § 63⁶ lõike 4 ning riikliku statistika seaduse § 30¹ lõike 3 alusel.

Määrus vajab ajakohastamist selleks, et:

- tagada määruse kooskõla Euroopa Keskpanga määrusega (EL) nr 1409/2013, 28. november 2013, maksete statistika kohta (ELT L 352, 24.12.2013, lk 18—44 (EL)).¹ EKP nõukogu kiitis 1. detsembril 2020. aastal heaks maksestatistika määruse muudatused - Euroopa Keskpanga määrus (EL) nr 2020/2011, 1. detsember 2020, millega muudetakse määrust nr 1409/2013 maksete statistika kohta (EKP/2013/43) (EKP/2020/59) (ELT L 418, 11.12.2020, lk 1—78)², mis jõustus 1. jaanuaril 2022. aastal ja kohaldub kõigile e-raha ja makseasutustele ning krediidasutustele. Nimetatud määrusega laiendati maksestatistika skoopt euroala riikides ja väga olulise muudatusena lisandus ka maksepettustega seotud andmete kogumine (lisad 5-7). Seetõttu, et EKP aruandlusnõudeid on täpsustatud, muudeti Eesti Panga presidendi 15. juuni 2021. aasta määrust nr 11 „Krediidasutuste maksestatistika aruandluse kehtestamine“ (edaspidi *EP maksestatistika määrus*), mis jõustus 1. juulil 2024. aastal.

Selleks, et EKP määruse nõuded saaksid täidetud ka teiste makseteenuse pakkujate (makseasutused, e-raha asutused ja Eesti Post) poolt, muudetakse ka käesolevat määrust. Määruse eelnõu eesmärk on:

- tagada *MERAS* § 63⁶ lõikest 3 tulenevate nõuete ühetaoline ja korrektne täitmine makseteenuse pakkujate poolt pettusandmete esitamisel. Eesti Panga presidendi ja rahandusministri määruste aruandlusnõudeid tuleb hoida ühetaolistena, kuna nii krediidasutuste, mille andmeid kogub Eesti Pank, kui ka makseasutuste ja e-raha asutuste andmeid, mida kogub Finantsinspeksioon rahandusministri määruse alusel, kasutab Eesti Pank koondaruande koostamisel, mis esitatakse nii EKP-le kui ka Euroopa Pangandusjärelevalve Asutusele;
- korrigeerida ebatäpsused määruse lisades.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Määruse muudatused ette valmistatud koostöös Finantsinspeksiooniga. Finantsinspeksiooni poolt osales eelnõu välja töötamisel spetsialist Romet Väljataga (romet.valjataga@fi.ee) ja Rahandusministeeriumi poolt finantsteenuste poliitika osakonna nõunik Jarmo Lilium

¹ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/1409/oj>

² <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/2011/oj>

(Jarmo.Lilium@fin.ee, tel 5302 6314). Määruse eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (marge.kaskpeit@fin.ee, tel 5885 1423).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktiga 1 täpsustatakse määruse reguleerimisala. Reguleerimisala kirjeldus muudetakse täpsemaks ja viiakse määruse sisuga paremasse kooskõlla, kuivõrd andmeid edastatakse nii makseviiside kui ka nendega seotud andmete kohta.

Eelnõu punktidega 2 ja 3 muudetakse § 3 lõike 1 punktides 2 ja 3 sätestatud aruandevormide pealkirja. Muudatus on vajalik, sest eelnõuga muudetakse lisade 2 ja 3 pealkirja ning need viiakse omavahel kooskõlla.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse määruse §-s 6 sätestatud aruannete koostamise aluseid. Selle kohaselt määratakse makseteenuse pakkuja, pangakaardi väljaandja, pangaautomaadi, müügikoha või müügiterminali asukohaks oleva või kaarditehingu sooritamise kohaks oleva riigi kood rahvusvahelise standardi ISO 3166 riikide ja territooriumide kahetäheliste koodide tabeli alusel ja kirjutatakse suurtähtedega. Muudatusega ajakohastatakse paragrahvis viide ISO standardile.

Eelnõu punktiga 5 asendatakse määruse lisad 2–4, 6 ja 7 käesoleva määruse lisadega 2–4, 6 ja 7.

Määruse lisad 2–4 määratlevad maksetega seotud aruanded, lisa 6 näeb ette makse algatamise teenuse pakkuja algatatud maksetehingute ja nendega seotud pettuste aruande ning lisa 7 on toodud aruannetes kasutatavad mõisted. Selleks, et tagada nimetatud tehingute kooskõla EKP määrusega ning aruandlus järjepideval viisil, on aruannetesse vaja teha muudatusi.

Lisades tehakse järgmised muudatused.

Lisas 2 „Maksete ja nendega seotud pettuste aruanne“:

- on täpsustatud makseviisi täiendava jaotuse identifikaatori määramist makseviisi „P2P mobiilselt algatatud maksekorraldus“ puhul;
- lisandunud on krediid- või otsekorralduse skeem „Makseteenuse pakkuja sisene süsteem“.

Lisas 3 „Kaarditehingute ja nendega seotud pettuste aruanne“:

- lisandub maksekaardiliik „ajutine kaart“;
- kitsendatud on maksekaardiliigi „määramata“ kasutamise võimalust;
- kontaktivaba ja NFC/lähiväljaside makse identifikaatorid tuleb näidata ka sularaha väljavõtmise tehingute puhul pangaautomaadist.

Lisas 4 „E-raha maksetehingute ja nendega seotud pettuste aruanne“:

- korrigeeritud on tekstilisi ebatäpsusi.

Lisas 6 „Makse algatamise teenuse pakkuja tehingute ja nendega seotud pettuste aruanne“:

- lisandub tehingu tüüp, makseviis, autentimise tugevus, sihtriigi kood, pettusest tuleneva kahjumi eest vastutav isik ning pettusest tulenev kahjum vastutava isiku kohta;

- täpsustatakse riigikoodi määramist.
- Lisas 7 „Mõisted“:
- täpsustatakse ajutise või asenduskaardi mõistet. Näitega täiendatakse mittekaugetehingu mõistet ning lisatakse uued mõisted „Elektrooniliselt algatatud kaarditehing“ ja „Mitteelektrooniliselt algatatud kaarditehing“.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas EKP määrusega (EL) nr 2020/2011, 1. detsember 2020, millega muudetakse määrust nr 1409/2013 maksete statistika kohta (EKP/2013/43) (EKP/2020/59).

4. Määruse mõju

Määruse kohaldamisalasse jäävad Finantsinspeksioon, Eesti Pank ning kõik makseasutused ja e-raha asutused.

Määruse muutmisega kaasnevad Finantsinspeksioonile kohustused tagada tehniline valmisolek andmete vastuvõtmiseks ja kontrollimiseks vastavalt määruse muudatustele. Määruse muutmisega kaasneb kõikidele makseteenuse pakkujatele kohustus tagada vastavate andmete edastamise võimekus Finantsinspeksioonile. Makseasutuste ja e-raha asutuste poolt andmete esitamine Finantsinspeksioonile ja ka viimase kohustus tagada esitatud andmete vastuvõtmine ei ole uued kohustused. Määruse muudatusega lisanduvad üksnes mõned täiendavad andmekoosseisud ning andmetes tehakse mõned parandused. Selle teabe kogumiseks ja aruandes esitamiseks ei ole makseteenuse osutajate IT süsteemides hinnanguliselt olulisi muudatusi vaja teha. Eesti Pangale on mõju positiivne, sest neid andmeid kasutatakse koondaruande koostamiseks. Eelnõust tulenevate nõuete kehtestamise mõju tervikuna on väike ning ebasoovitavaid mõjusid aruannete nõuete uuendamisega ei kaasne.

5. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad tulud ja kulud

Eelnõu rakendamisega ei kaasne täiendavat tulu ega kulu.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Eesti Pangale, Finantsinspeksioonile ning makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 3 lõike 6 punktides 1–4 nimetatud makseteenuse pakkujad ja välisriigi makseteenuse pakkujate Eestis tegutsevad filiaalid, välja arvatud Eestis tegutsevad krediitiasutused ja välisriigi krediitiasutuse filiaalid.